

SUHOMUDRENKO Yulia Viktorivna, graduate student Bohdan Khmelnytsky National University at Cherkasy
e-mail: yulia-kisa2@rambler.ru

EVOLUTION OF MULTIMEDIA TECHNOLOGIES

Summary. *As a result of a brief historical overview of the problem, elucidated the main stages of the evolution of multimedia technologies: stage I – the origin of the ideology of modern media (1945 – early 1960-ies of XX century), stage II – the first computer system with multimedia support (early 1960s – 1975 twentieth century), stage III – first experiments on the integration and use of modern media (1975 – late 1980-ies of XX century), Stage IV – widespread use of multimedia technologies in education (early 1990-ies of XX century – the 2000s twenty-first century), and the main purpose of the use of multimedia products: popularizaciji and entertaining, scientific-educational or educational, research.*

In the article lights up the main stages of the evolution of media technologies and multimedia products use purposes. Found that multimedia technology implemented in many enterprises, organizations and various government.

Now multimedia technology implemented in many enterprises, organizations and various authorities. Multimedia finds its application in various fields, including advertising, art, education, entertainment, engineering, medicine, mathematics, business, research and space-time programs. The main objectives of the use of multimedia products are: promotional and entertainment (CD used as a home library of art or literature); scientific – educational or educational (used as teaching aids); science – research – in museums and archives, etc. (Used as one of the most advanced media and "storage" of information) activities.

Keywords: *multimedia, personal computer, it applications, IP telephony, vdsv'yazok, software.*

Одержано редакцією 22.02.2016
Прийнято до публікації 23.02.2016

УДК: 37 (09) (477)

КЛИМЕНКО Юлія Анатоліївна

кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри соціальної педагогіки,
соціальної роботи та історії педагогіки
Уманського державного педагогічного університету
імені Павла Тичини
e-mail: klymenkoudpu@gmail.com

МІЖНАРОДНІ МОВИ ЯК СОЦІАЛЬНО-КУЛЬТУРНИЙ ТА ІНТЕРЛІНГВІСТИЧНИЙ ФЕНОМЕН (З ІСТОРІЇ СТВОРЕННЯ)

Анотація. *У статті висвітлено історію створення міжнародних планових мов як соціально-культурного, інтерлінгвістичного феномену. Встановлено, що історії людської цивілізації відомі сотні спроб та проектів міжнародних мов. На жаль, майже усі штучні мови мали одну долю: в історії гуманітарної думки вони залишилися усього лише красивими проектами, що свідчать про прагнення людства до взаєморозуміння.*

Автором здійснено короткий огляд заснування та розвитку найбільш відомих планових міжнародних мов, які залишили помітний слід в історії інтерлінгвістики: спроба конструювання загальної мови філософа Алексарха; система графічних знаків Клавдія Галена, за допомогою якої могли б спілкуватися люди, що говорять на різних мовах; міжнародна мова середньовіччя латинь; проекти і спроби створення міжнародної мови у формі пазиграфій А. Рензі, В. Генслоу, М. Пец, І. Грімм, С. Івіцевич, Ф. Жульєн, І. Ру, А. Бахмайр та ін.; створення штучних мов видатними філософами, ученими і художниками XVI–XVII ст. (Томас Мор, Томазо Кампанелла, Ян Амос Коменський, Френсіс Бэкон, Рене Декарт, Ісаак Ньютон, Готфрід Лейбніц та ін.); проект «музичної» міжнародної мови Жана Франсуа Сюдра, названого автором «сольресоль» (початок XIX ст.) та ін.

З'ясовано, що першими відчутними результатами у створенні справжніх планових мов стали мова «волатюк» (автором якої став католицький прелат з Баварії, відомий поліглот, автор «всесвітнього алфавіту» Йоганн Мартін Шлейер) та мова «есперанто» (створена польським лікарем, поліглотом Людвіком Лазарем Заменгофом).

Ключові слова: міжнародна планова мова, інтерлінгвістика, латинь, пазиграфії, міжнародна слов'янська мова, «сольресоль».

Постановка проблеми. На сучасному етапі розвитку суспільства набуває інтенсивності діалог культур, про що свідчить як частота міжнародних контактів, так і зусилля народів і країн, спрямовані на створення глобального порядку в міжнародних відносинах. При цьому загальноновизнаним є той факт, що співпраця не може бути дієвою і тривалою, якщо вона обмежується відносинами держав і політиків і не охоплює контакти між рядовими громадянами різних країн. Розвиток міжкультурного співробітництва стримується кількома факторами, насамперед – обмеженою можливістю і ефективністю міжкультурних контактів внаслідок мовного бар'єру [2, с. 1].

У зв'язку з цим актуальною проблемою стає вивчення комунікативного потенціалу міжнародних мов як соціально-культурного та інтерлінгвістичного феномену. Якщо природна мова – це макрокосмос культури певного народу, в якому він представлений як індивід, то штучно створена людиною мова може стати засобом міжнаціонального і одночасно наднаціонального спілкування, забезпечити діалогічний і демократичний зв'язок представників самих різних світових культур [2, с. 2].

Людство вже з давніх пір намагалось знайти або створити міжнародну мову. У такій якості розглядалися в різні періоди грецька, латинська, французька мови. Але усі вони не могли залишитися мовами міжнародними, оскільки кожна з них тісно пов'язана з національними особливостями, традиціями, історією народу. Поступово прийшли до переконання, що жодній з існуючих мов не судилося бути мовою міжнародною хоч б тому, що тоді один народ поглинув би інші. Внаслідок цього виникла ідея створення мови штучної – так званої нейтральної.

Аналіз останніх публікацій. Різні аспекти процесу виникнення та розвитку міжнародних планових мов як соціально-культурного, інтерлінгвістичного феномену знайшли відображення у працях Є. Бокарева, Ю. Дмитрієвської-Нільсон, Б. Колкера, А. Королевича, А. Короля, С. Кузнецова, Д. Лук'янець, Г. Махоріна, А. Мельникова та ін. Проте слід зазначити, що більшість з наукових праць тільки побічно стосуються досліджуваної теми та мають фрагментарний характер.

Мета статті – висвітлити історію створення міжнародних планових мов як соціально-культурного та інтерлінгвістичного феномену.

Виклад основного матеріалу. За словами відомого українського есперантиста А. Королевича, багатомовність – це не всесвітнє зло, не «прокляття богів», як вірили в давнину ті, кому доводилося спілкуватися з людьми, які говорять на чужій мові. Багатомовність – це природне явище, споріднене дивній різноманітності у світі тварин, рослин, благодатний дар природи, що сприяє у процесі духовної творчості і добування матеріальних благ створенню багатонаціональних культур землян. На думку науковця, прикрою перешкодою в безпосередньому спілкуванні різномовних людей була (і є) відсутність єдиної нейтральної міжнародної мови. Це відчували і розуміли відомі представники різних цивілізацій, різних часів, і вони старалися, в міру своїх сил і умов, усунути цю перешкоду, робили спроби знайти або побудувати просте зручне знаряддя спілкування між усіма народами землі [4, с. 17].

Історія культури знає немало спроб знайти взаємозуміння за допомогою створення єдиної штучної мови. Передісторія міжнародного засобу спілкування займає відрізок часу більш ніж два тисячоліття, бо витoki ідеї загальної мови, як і багатьох інших наукових ідей, сходять до античної старовини. Відоме висловлювання Платона (427–347 рр. до н.е.), що боги облагодіяли б людство, якби подарували йому спільну мову [5, с. 4; 10, с. 76].

Ще в третьому столітті до нової ери спробу конструювання загальної мови зробив філософ Алексарх. У еллінських державах, утворених на території від Дунаю до Індійського океану після смерті Олександра Македонського (323 р. до н. е.) і розпаду створеної ним величезної імперії, з'явилася нова філософія – стоїцизм. Згідно з цим вченням, що виникло в результаті контактів грецької і східних культур, усі люди – громадяни землі. Усі громадяни землі – вільні і раби, греки і варвари (не греки, іноземці), чоловіки і жінки – мають бути рівні перед законом, світом. Під впливом філософії стоїків перебував філософ Алексарх, молодший брат Кассандра, македонського воєначальника, а з 306 р. до н. е. – царя Македонії. Алексархом оволоділа ідея створити справедливу державу, в якій усі рівноправні громадяни жили б дружно, говорили б на одній мові. Для здійснення свого сміливого задуму Алексарх заснував місто Уранополіс, жителями якого стали прибульці з різних країн. Для них Алексарх створив спільну мову, мабуть, першу планову мову, створену однією людиною. До теперішнього часу не вдалося встановити, якого типу була ця мова, – чи заснована вона на лексиці існуючих мов, чи базувалася на словниковому запасі, вигаданому його автором. Місто-держава, створене Алексархом без урахування реальних політичних умов, незабаром припинило своє існування, а разом з ним і його мова [6, с. 18–19].

Історія латинської цивілізації залишила нам сліди зусиль відомого грецького лікаря-дослідника, хірурга і філософа римської доби Клавдія Галена (II століття), який також намагався створити міжнародну письмову мову (129 – 199 рр.). Він був найбільшим теоретиком античної медицини, творцем основ анатомії, фізіології і фармакології. Серед величезної спадщини цього ученого є праця, присвячена міжнародній письмовій мові. Гален винайшов систему графічних знаків, за допомогою якої, на його думку, могли б спілкуватися люди, що говорять на різних мовах [6, с. 19].

Міжнародною мовою середньовіччя була латинь. Являючись спочатку мовою давнього Риму і його області Лациума, вона, у міру зростання римської рабовласницької держави, поширилася на увесь Апеннінський півострів і острів Сицилію, а потім охопила значну частину володінь Римської імперії в Європі, Східній Азії і Північній Африці. Після розпаду римської держави латинь перестала бути розмовною мовою, але не зникла безслідно. На основі народної латині, що розчинилася в місцевому говорі, з VI по XI ст. утворилися близькі одна за одною національні мови: італійська, сардинська, іспанська, каталонська, португальська, французька, провансальська, румунська і молдавська. Від латинського найменування столиці Римської імперії вони дістали назву романських і утворюють одну з груп сім'ї індоєвропейських мов.

В середні віки класична латинь стає мовою науки, школи, церкви і міжнародних відносин. Нейтральна латинь, що не належала більше якій-небудь нації, упродовж декількох сотень років в певній мірі виконувала функції міжнародної письмової мови, а в деяких колах освіченого суспільства – навіть розмовної мови. У XVII ст. латинська мова втрачає своє міжнародне значення і поступово витісняється літературою на національних мовах [10, с. 77].

У науковому світі, в міжнародних відносинах виникає мовний хаос, і проблема створення єдиної допоміжної мови стає актуальною. Це соціальне явище передбачав іспанський філософ, просвітник-гуманіст і педагог Луїс Вивес (1492–1540). У своєму трактаті «De Disciplines» він писав: «Загине латинь і тоді наступить смута в усіх науках, загроза відчуження між народами. Було б щастям, якби існувала єдина мова, якою могли б користуватися усі народи» [4, с. 8; 5, с. 5; 10, с. 77].

Саме в середні віки з'являються ізольовані спроби створення міжнародної мови. Так, наприклад, аббатиса Хильдегарда (1098–1179), настоятелька одного з монастирів у Німеччині, була автором проекту мови, заснованої на лексиці староеврейської, грецької, латинської, французької і німецької мов.

Каталонський філософ і письменник Раймунд Луллій (1235–1315), який поклав початок методам моделювання логічних операцій і винайшов першу логічну машину, розробив систему письмових знаків для міжнародного спілкування.

Спроби створення міжнародних мов робилися і на мусульманському Сході. Зокрема, у II столітті арабський шейх Мухмеддін сконструював на основі трьох мов (арабської, турецької і перської) нову мову – бала-ибалан.

Ці та інші проекти, створені в різний час і в різних країнах, були відомі тільки у вузьких колах їх авторів і не могли мати значення достовірно міжнародної мови. Не було в ті часи наукової теорії проектування планових мов [6, с. 19–20]. Однак ідея спільної мови заволоділа умами мислителів, які шукають шляху подолання складних проблем людства – економічних і культурних, соціальних і політичних.

У другій половині XVII століття були створені так звані пазиграфії (термін «пазиграфія» для позначення міжнародної смислової писемності ввів Ж. де Мемье в 1797 р. в одній зі своїх робіт, присвячених цьому питанню), тобто письмові міжнародні знаки. Проектів і спроб створення міжнародної мови у формі пазиграфій було немало (А. Рензі, В. Генслоу, М. Пец, І. Грім, С. Івічевич, Ф. Жульєн, І. Ру, А. Бахмайр та ін.) [3, с. 17–24]. Проте усі пазиграфічні спроби закінчилися невдачею і стали поступатися місцем спробам фонетичним. Люди дійшли висновку, що немає необхідності утрудняти себе «мертвими» мовами, коли ті ж самі знаки відмінно можуть виконувати свою роль у формі слів.

У XVI–XVII ст. проблему міжкультурної комунікації засобом створення штучних мов намагалися розв'язати видатні філософи, учені і художники того часу: Томас Мор, Томазо Кампанелла, Ян Амос Коменський, Френсіс Бекон, Рене Декарт, Ісаак Ньютон, Готфрід Лейбніц і багато інших. Великі гуманісти XVIII століття рахували створення штучної мови основною умовою об'єднання народів світу.

На початку XVII ст. з'являються перші спроби виробити наукові основи для побудови раціональної міжнародної мови. Незалежно один від одного над проблемою створення мови на підставі класифікації понять працювали два видатні представники культури того часу – італійський утопічний комуніст Томазо Кампанелла (1568–1639) та англійський філософ-матеріаліст Френсіс Бекон (1561–1626).

Борець за звільнення Італії з-під влади Іспанії Томазо Кампанелла був ув'язнений. У тюремній келії, незважаючи на жорстокі тортури, в 1602 р. він таємно написав книгу-поему «Місто сонця» (видану в 1623 р.) про щасливе майбутнє землян, які не знають соціальної нерівності, приватної власності, працюють з радістю, бо праця стала почесною справою кожної людини, і усі говорять на одній спільній мові. Міркування, що стосуються майбутньої міжнародної мови, Кампанелла згодом виклав у своїй «Філософській граматиці» [6, с. 21–22].

У трактаті «Про гідність і примноження наук» Френсіс Бекон пише про дві граматики – літературну і філософську. Перша з них, на думку автора, має бути дослідженням існуючих національних мов, друга – зведенням теоретичних правил створення єдиної, раціональної, загальної для усіх народів мови. Бекон стверджував, що «...це була б цілком прекрасна мова, за допомогою якої виражалися б належним чином думки і переживання» [10, с. 80].

На думку дослідників, обидва трактати – Кампанелли і Бекона – представляють безперечний інтерес для історії проектування філософських мов, створених для того, щоб при їх допомозі виражалися належним чином думки, а не для полегшення словесного спілкування між різномовними людьми [2, с. 4].

У XVII ст. також робилися спроби спростити класичну латинь, розроблялися системи письмових знаків, з'явилися пропозиції створити єдиний, універсальний алфавіт для усіх мов світу.

Проблема створення єдиної мови для усіх народів серйозно зацікавила чеського педагога, реформатора шкільної справи, письменника і філософа Яна Амоса Коменського (1592–1670). Так, у творі «Via lucis» («Шлях до світла»), датованому 1641 р., Коменський писав, що світ потребує всезагальної допоміжної мови, більш легкої і доступної, чим існуючі природні мови. Надсилаючи цей твір у Королівську академію в Лондоні, в супровідному листі від 1 квітня 1668 р. він пропонував створити міжнародну корпорацію по розробці «пансофії» (універсальної мудрості) з центром у Лондоні і національними філіями. Учені різних країн – члени цієї корпорації та її відділень – переписуватимуться на універсальній

мові, яку потрібно створити, оскільки латинь вже непридатна для цієї мети у зв'язку з вимогами науки. В розділі XIX «Структура універсальної мови», Коменський розглядає основні положення, на базі яких має бути побудована нова, єдина для усіх людей мова, оскільки, за його словами, «...легше кожному вивчити одну справу, чим одній людині вивчити усе» [1, с. 8; 3, с. 8].

У 1935 р. випадково був виявлений рукопис іншого твору Коменського – «Панглотика». Мета цієї праці, як писав сам автор, створення простого знаряддя спілкування між людьми усіх націй. Для нової мови Коменський пропонує декілька найменувань: «пансофія», «панглотика» (універсальна мова), «раціональна мова», «гармонійна мова», «філософська мова» та ін. Справа не в назві, а в тому, що нова мова має бути «... багата і всеосяжна, як сам розум, прекрасний, як сам світ, гармонійний, як музика...», але в той же час лаконічний ..., оскільки стислість і точність мови – це шлях до мудрості» [1, с. 10].

Проблема створення міжнародної мови цікавила геніального англійського фізика, механіка, астронома і математика Ісаака Ньютона (1643–1727). Дослідниками виявлений рукопис ученого «Про загальну мову», над проектом якого він працював, ще будучи студентом Кембріджського університету (1661 або 1662 р.). І хоча проекти Ньютона залишилися лише матеріалом для історії інтерлінгвістики, проте принципи словотворення знайшли своє втілення в наступних проектах міжнародної мови [5, с. 8; 6, с. 26–27].

Ідеєю загальної логічної мови був захоплений також видатний німецький філософ Готфрід Вільгельм Лейбніц (1646–1716). В основу його проекту покладена комбінація букв, цифр і математичних символів. Згідно своїй філософсько-лінгвістичній концепції Лейбніц побудував граматику раціональної мови. На відміну від багатьох інших учених, він ставив перед собою завдання створення не лише письмової, але і розмовної загальної мови. Учений мріяв, що «... на тій загальній мові створюватимуться поеми і гімни, які люди співатимуть» [5, с. 8].

У своїй книзі «Мистецтво комбінаторики» (книга 3 «Про слова») математик-лінгвіст стверджував, що мова як знаряддя мислення має бути створена на раціональній основі, утворити логічну систему, в якій, зокрема, складні поняття і слова, що виражають їх, мають бути комбінацією початкових простих елементів. На початку XX ст. були виявлені раніше невідомі рукописи Лейбніца з проблеми універсальної мови обсягом близько 1000 сторінок, написані на латинській, німецькій і французькій мовах [6, с. 27–28].

У XVII ст. були спроби створити спільну мову для усіх слов'ян – міжнародної слов'янської мови. До початку другої половини IX ст. слов'яни не мали своєї писемності. Функції письмової мови виконували грецька і латинська. В період поширення християнства існували три привілейовані мови церкви: староеврейська, грецька і латинська. Інші мови вважалися варварськими, непридатними для богослужіння. Життєвою потребою того часу було створення слов'янської писемності і єдиної слов'янської мови.

Перша слов'янська азбука була створена в 863 р. слов'янськими просвітниками братами Кирилом (близько 827–869 рр.) і Мефодієм (близько 815–885 рр.). З метою поширення християнства у Великій Моравії та інших слов'янських країнах брати переклали з грецької мови декілька богослужбних книг на мову, нині звану старослов'янською. Дослідження показали, що ця мова склалася на основі солунського (солунь – слов'янська назва міста Фессалоники, в якому народилися Кирило і Мефодій) діалекту болгаро-македонського походження, доповненого запозиченнями з інших слов'янських мов, і словами, мабуть, створеними авторами, не виявленими ні в одній з існуючих мов.

Діяльність Кирила і Мефодія викликала різкий протест з боку прибічників латині – мови церкви. Почалася запекла боротьба між двома таборами, що закінчилася перемогою слов'янських просвітників. Проте гоніння на слов'янську мову не припинялися. Після смерті Кирила Мефодій був кинутий до в'язниці. Але це не допомогло ворогам нової мови. Вона продовжувала жити, розвиватися, збагачуватися і стала спільнослов'янською літературною мовою, яка вживалася спочатку в Моравії, Чехії, Словаччині, частково в Польщі та в усіх південних слов'ян, а з X ст. також на Русі, де зіграла значну роль у формуванні російської літературної мови. [6, с. 20–21].

В історії інтерлінгвістики заслуговує на увагу проект всеслав'янської мови (суміш декількох слов'янських мов з явною перевагою російської) хорватського священика і філософа Юрія Крижанича (1618–1683). Всеслов'янською мовою Крижанича було видано кілька книг. Зокрема, праця «Политика», яка видавалася в Росії двічі, а в 1965 р. в Москві з'явилося третє видання на всеслов'янській і сучасній російській мовах [6, с. 25–26; 9, с. 174–176].

У XVIII ст. проблемами універсальної мови займалися багато інших учених і державних діячів: Франсуа Марі Аруе, Шарль Луї Монтеск'є, Дені Дідро, П'єр Луї Моро де Мопертюї, Анре Марі Ампер, Жюль Верн та ін. Навіть Катерина Велика, яка не захотіла відставати від освіченої Європи, заснувала спеціальну комісію для порівняльного вивчення мов різних країн Європи і Азії з метою наступного вироблення словника всевітньої мови. Результатом діяльності катерининської комісії був словник, що вийшов у Петербурзі в 1787 р., який містив 285 слів на 200 мовах [5, с. 8; 6, с. 29].

З розвитком науки загалом та ідеї універсальної мови зокрема нові проекти стають усе більш науково ґрунтованими, хоча і багато в чому суперечливими. В цьому відношенні XIX ст. багато в чому було схоже на попереднє, тобто тривало обговорення шляхів оптимальних можливостей вирішення питання про загальну мову [5, с. 8].

На початку XIX ст. з'явився проект «музичної» міжнародної мови Жана Франсуа Сюдра (1787–1862), названого автором «сольресоль». Словоелементи – назви семи нот: до, ре, мі, фа, соль, ля, сі. В результаті комбінації цих первинних елементів автор отримав 49 двоскладових слів, 336 трискладових, 2268 чотирискладових і 9072 п'ятискладових. Передавати інформацію на мові сольресоль можна 8 різними способами: 1) писати буквами будь-якого алфавіту, 2) писати першими 7 арабськими цифрами, 3) писати нотами, 4) вимовляти, 5) співати, 6) грати на інструменті, що має гамму, 7) сигналізувати прапорцями; 8) зображувати сімома барвами веселки [2, с. 54].

Перші твори Сюдра, автора і апостола музичної мови «сонресоль» з'явилися у 1817 р., упродовж чотирьох років оброблялася належним чином теорія, граматики та словники. І тільки в 1868 р. сольресоль був схвалений Паризькою академією наук і багатьма науковими товариствами [3, с. 16].

Проект викликав інтерес, свідченням чого був приз в 10 000 франків, отриманий на міжнародній виставці в Парижі в 1851 р., почесна медаль міжнародної виставки в 1852 р. в Лондоні. Проект Сюдра схвалили численні наукові товариства, включаючи Паризьку академію наук, а також ряд видатних сучасників Сюдра, у тому числі Віктор Гюго, Олександр Гумбольдт, Ламартин та ін. [5, с. 9].

Незважаючи на те, що мова «сольресоль» отримала визнання багатьох представників західноєвропейської культури, для пропаганди цієї мови було засновано товариство, проект Сюдра був опублікований, проте сольресоль не знайшов застосування у громадській практиці [6, с. 28–29].

Незважаючи на зусилля прибічників проекту сольресоль, він не став мовою, тобто не виконав тієї ролі, на яку був розрахований. Не добилися успіху і ряд інших «музичних» мов, що з'явилися вслід за мовою «сольресоль». Річ у тому, що майже усі згадані і багато інших проектів були за принципом побудови апріорними. Саме ця їхня властивість почала викликати в другій половині XIX ст. основні нарікання філософів і лінгвістів.

За останні 300 років в цілому з'явилося близько 900 проектів мови міжнародного спілкування. Як правило, в основі кожної з них була ідея взаємодоповнення природної і штучної мов. У зв'язку з цим штучна мова наділялася самими різними функціями: вона розглядалася як засіб міжнародного зв'язку, способу обміну науковою і культурною інформацією, засобу установаження і збереження взаєморозуміння, механізму регулювання світового ринку і згладжування конфліктних ситуацій, неминучих в умовах боротьби за ринки збуту та ін.

Надуманість і надмірну штучність пропонованих проектів загальної мови піддав різкій критиці французький філософ Шарль Ренув'є (1815–1903), який виступив у Міжнародному

лінгвістичному товаристві в Парижі з доповіддю «Про інтернаціональну мову в XIX столітті». По суті, він висунув вимогу конструювання мови на базі лінгвістичних явищ, характерних для сучасних мов (принцип *aposteriori*) [5, с. 9].

Першими відчутними результатами у створенні справжніх планових мов стали мова «волапюк» (автором якої став католицький прелат з Баварії, відомий поліглот, автор «всесвітнього алфавіту» Йоганн Мартін Шлейер) та мова «есперанто» (створена польським лікарем, поліглотом Людвиком Лазарем Заменгофом).

Висновки. Таким чином, історії людської цивілізації відомі сотні спроб та проєктів міжнародних мов. На жаль, майже усі штучні мови мали одну долю: в історії гуманітарної думки вони залишилися усього лише красивими проєктами, що свідчать про прагнення людства до взаєморозуміння і мрії про недосяжний рай єдності. Не випадково Платон, ставлячи під сумнів здатність людини стати рівним Богу, вважав, що дар людству єдності мови став би найбільшим благодіянням Творця.

Проведене дослідження не вичерпує усіх аспектів проблеми. Більш детального вивчення потребує історія створення та розвитку тих міжнародних мов, які залишили помітний слід в історії вітчизняної та зарубіжної інтерлінгвістики, насамперед – мови «есперанто», яка, на думку багатьох дослідників, теоретиків та практиків, була і залишається універсальним засобом міжкультурного діалогу та людського взаєморозуміння в загальносвітовому масштабі.

Список використаної літератури

1. Hube W. Jan Amos Komensky – pioniro de internacia lingvo. – Pferov (Cefioslovakio), 1970. – 16 p.
2. Дмитриевская-Нильссон Е. А. Международное эсперанто-движение как субъект межкультурной коммуникации: автореф. дисс. ... канд. культурол. наук : спец. 24.00.04 / Е. А. Дмитриевская-Нильссон. – Санкт-Петербург, 2000. – 20 с.
3. Дрезен Э. Очерк идеи международного языка. Часть 1 (период до 1880 г. и развала Волапюка) / Э. Дрезен. – М. : Типография Клуба шимени Я. М. Свердлова при ВЦИК, 1922. – 31 с.
4. Дрезен Э. Проблема международного языка на текущем этапе его развития. – М. : Издание ЦК СЭСР, 1932. – 64 с.
5. Исаев М. И. Столетие планового вспомогательного языка эсперанто (идея, реализация, функционирование) / М. И. Исаев // Проблемы международного вспомогательного языка. – М. : «Наука», 1991. – С. 4–25.
6. Королевич А. И. Книга об эсперанто / А. И. Королевич. – К. : Наукова думка, 1989. – 254 с.
7. Кузнецов С. Н. Теоретические основы интерлингвистики / С. Н. Кузнецов. – М. : Издательство Университета дружбы народов, 1987. – 207 с.
8. Проблемы международного вспомогательного языка. – М. : «Наука», 1991. – 263 с.
9. Пушкарёв Л. Н. Юрий Крижанич – певец славянского единства / Л. Н. Пушкарёв // Славянский альманах. – М., 1997–1996. – С. 174–176.
10. Свадост Э. Как возникнет всеобщий язык / Э. Свадост. – М. : Издательство «Наука», 1968. – 287 с.

References

1. Hube W. Jan Amos Komensky – pioniro de internacia lingvo. – Pferov (Cefioslovakio), 1970. – 16 p.
2. Dmytryevskaia-Nylsson E. A. Mezhdunarodnoe esperanto-dvyzhenye kak sub'ekt mezhkulturnoi kommunykatsyy: avtoref. dyss. ... kand. kulturool. nauk : spets. 24.00.04 / E. A. Dmytryevskaia-Nylsson. – Sankt-Peterburh, 2000. – 20 s.
3. Drezhen E. Ocherk ydey mezhdunarodnoho yazyka. Chast 1 (peryod do 1880 h. y razvala Volapiuka) / Э. Drezhen. – М. : Typohrafiya Kluba shymeny Ia. M. Sverdlova pry VTsYK, 1922. – 31 s.
4. Drezhen E. Problema mezhdunarodnoho yazyka na tekushchem etape eho razvytyia. – М. : Yzdanye TsK SЭSR, 1932. – 64 s.
5. Ysaev M. Y. Stolyete planovoho vspomohatelnoho yazyka эсперанто (ydeia, realyzatsyia, funktsyonyrovanye) / М. Y. Ysaev // Problemy mezhdunarodnoho vspomohatelnoho yazyka. – М. : «Nauka», 1991. – S. 4–25.
6. Korolevych A. Y. Knyha ob эсперанто / А. Y. Korolevych. – К. : Naukova dumka, 1989. – 254 s.
7. Kuznetsov S. N. Teoreticheskiye osnovy ynterlynhvystyky / S. N. Kuznetsov. – М. : Yzdatelstvo Unyversyteta druzhby narodov, 1987. – 207 s.
8. Problemy mezhdunarodnoho vspomohatelnoho yazyka. – М. : «Nauka», 1991. – 263 s.
9. Pushkarëv L. N. Yuriy Kryzhanych – pevets slavianskoho edynstva / L. N. Pushkarëv // Slavianskyi almanakh. – М., 1997–1996. – S. 174–176.
10. Svadost E. Kak voznyknet vseobshchyi yazyk / Э. Svadost. – М. : Yzdatelstvo «Nauka», 1968. – 287 s.

KLYMENKO J. A. Ph.D., Associate Professor, assistant professor of social pedagogy, social work and history of education Pavlo Tychnya Uman State Pedagogical University
e-mail: klymenkoudpu@gmail.com

INTERNATIONAL LANGUAGE AS A SOCIAL AND CULTURAL INTERLINGUISTIC PHENOMENON (THE HISTORY OF CREATION)

Summary. *The article highlights the history of the international languages as planned socio-cultural, interlinhvistychnoho phenomenon.*

Established that the history of human civilization known attempts hundreds of international languages and projects. Unfortunately, almost all artificial languages have one fate: in the history of humanitarian thought they were just beautiful projects that demonstrate the desire of mankind to understanding.

The author made a brief overview of the establishment and development of the most renowned international planned languages that left its mark in history interlinguistics: an attempt to design general language philosopher Aleksarha; system of graphic signs Claudius Galen, through which could communicate with people who speak different languages; international language Latin Middle Ages; projects and attempts to create an international language in the form pazyhrafiy A. Renzi, V. Henslou, M. Pec, J. Grimm, S. Ivitsevych F. Julien, J. Roux, A. Bahmayr etc.; artificial languages outstanding philosophers, scientists and artists XVI–XVII centuries (Thomas More, Tommaso Campanella, Jan Amos Comenius, Francis Bacon, Rene Descartes, Isaac Newton, Gottfried Leibniz, and others.); universal language problems involved in many other scientists and statesmen in the XVIII century (Francois Marie Arouet, Charles Louis Montesquieu, Denis Diderot, Pjer Louis Moreau de Maupertuis, Andre Marie Ampere, Jules Verne and others); Project «music» international language Syudra Jean Francois, called the author of «Solresol» (beginning of XIX century.) and others.

It was found that the first tangible results in the creation of real planning as it were «Volapük» (whose author was the Catholic prelate from Bavaria known polyglot, author of «universal alphabet» Johann Martin Schleyer) and language «Esperanto» (created by Polish doctor polyglot Lazar Ludwik Zamenhof).

Key words: *international planned language interlinhvistyka, Latin, pazyhrafiyi, International Slavonic, «solresol».*

*Одержано редакцією 04.04.2016
Прийнято до публікації 08.04.2016*

УДК 378(430)

ЛЕВИЦЬКА Лілія Анатоліївна

кандидат педагогічних наук,
викладач кафедри німецької
філології Черкаського національного
університету імені Богдана Хмельницького
e-mail: lilja85@ukr.net

ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ РОЗВИТКУ ПОЛІКУЛЬТУРНОЇ ОСВІТИ В УНІВЕРСИТЕТАХ УКРАЇНИ ТА НІМЕЧЧИНИ

Анотація. *У статті досліджено розвиток полікультурної освіти в університетах Німеччини та України. Проаналізовано стан опрацювання порушеної проблеми. Обґрунтовано основні етапи й тенденції розвитку полікультурної освіти в Німеччині та Україні. З'ясовано особливості розвитку полікультурної освіти в університетах держав. Узагальнено теоретичні ідеї, практичний досвід реалізації, мету й основні завдання полікультурної освіти у вищих навчальних закладах Німеччини та України. Охарактеризовано шляхи реалізації Болонської декларації в полікультурному просторі німецьких та українських університетів. Проведено компаративний аналіз розвитку полікультурної освіти в університетах Німеччини та України, диференційовано особливості полікультурної освіти у вітчизняних університетах. Окреслено можливості впровадження позитивного досвіду функціонування полікультурної освіти університетів Німеччини в українську систему вищої освіти.*

Ключові слова: *інтернаціоналізація вищої освіти, адаптація, закон, переселенець, полікультурна освіта, інтеграція, розвиток, мультикультуралізм, мультлінгвізм, університет.*